

Jaarverslag 2011

22 maart 2012

Inhoudsopgave

1. VOORBLAD.....	3
1.1 BASISGEGEVENS	3
1.2 AARD VAN DE INSTELLING	3
1.3 GEGEVENS ORGANISATIE.....	3
1.4 ONDERTEKENING	3
2. ALGEMENE INFORMATIE	4
2.1 DOELSTELLING INSTELLING	4
2.2 FUNCTIE IN HET CULTURELE VELD	4
2.3 CULTUURINHOUDELIJKE EN MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIE	4
3. VERSLAG VAN DE ACTIVITEITEN IN 2011.....	5
3.1 INLEIDING	5
3.2 DE COLLECTIE.....	6
3.2.1 Collectieregistratie en documentatie	6
Registratie.....	6
Documentatie	6
3.2.2 Behoud en beheer	6
3.2.3 Collectievorming	7
Verwerven	7
Selecteren en afstoten	8
3.3 HET PUBLIEK	8
3.3.1 Samenstelling en omvang publiek.....	8
3.3.2 Publieksactiviteiten.....	9
Permanente presentatie van de collectie	9
Tijdelijke tentoonstellingen	9
Educatieve taken.....	11
Activiteiten voor volwassenen	11
Activiteiten voor jongeren.....	13
Publicaties	15
Maatschappelijke functie als centrum van wijkcultuur.....	16
Marketing en public relations	16
Overige publieksactiviteiten	17
3.4 BEDRIJFSVOERING.....	19
3.4.1 Huisvesting en veiligheid.....	19
Pand Neptunusstraat	19
Vuurtoren	20
Veiligheid.....	20
3.4.2 Personeel en organisatie	20
Personeel	20
Automatisering	21
Financiën en begroting	23

1. Voorblad

1.1 Basisgegevens

Statutaire naam: Stichting Muzee Scheveningen
Roepnaam: Muzee Scheveningen
Jaar van oprichting: 2006
KvK-nummer: 27291868
Fiscaal nummer: 8171.03.521 B01
Post- en bezoekadres: Neptunusstraat 92, 2586 GT Den Haag
Telefoon: 070 – 350 08 30
Fax: 070 – 354 99 80
Email adres: info@muzeescheveningen.nl
Website: www.muzeescheveningen.nl
Contactpersoon: P.R. de Kievit, directeur
Tel.nr. en mailadres: 06 – 125 22 455; p.dekiewit@muzee.nl

1.2 Aard van de instelling

Categorie: Museum

1.3 Gegevens organisatie

Organisatievorm: Stichting
Soort bestuursorgaan: Bestuur
Samenstelling bestuur: mr. H.C. Grootveld, m, geb. 21-09-1950, voorzitter, benoeming 09-09-2006, herbenoemd 09-09-2011;
G.J. Gulden, m, geb. 21-06-1947, secretaris, benoeming 26-03-2008;
M.P. Mos RA RC RBA, m, geb. 09-10-1963, penningmeester, benoeming 25-09-2008;
W.J. Harteveld, m, geb. 22-03-1945, bestuurslid, benoeming 09-09-2006, herbenoemd 09-09-2011;
G.J.W. Voerman, m, geb. 04-06-1966, bestuurslid, benoeming 28-05-2009;
mr. F. Basters, v, geb. 16-11-1955, bestuurslid, benoeming 27-08-2009; vacature, sinds 23-12-2010.
Benoemingstermijn: Vijf jaar; een aftredend bestuurslid is éénmaal herbenoembaar voor vijf jaar.
Samenstelling directie: P.R. de Kievit, m, geb. 07-08-1955, directeur, indiensttreding 01-05-2007.

Organisatiestructuur:	Directie	1 fte
	Beheer cultuurhistorische collectie	0,33 fte
	Beheer natuurhistorische collectie	0,99 fte
	Educatie	0,31 fte
	Receptie en museumwinkel	2,43 fte
	Algemene zaken (huismeester)	0,88 fte
	Secretariaat / administratie / financiën	1,98 fte
	Schoonmaakwerkzaamheden	<u>0,88 fte</u>
	Totaal (begin 2011)	8,80 fte *

* waarvan 3,73 fte vaste krachten en 5,07 fte gedetacheerd via Startbaan Detacheringen

1.4 Ondertekening

Den Haag, 22 maart 2012

B.A.

Mr. H.C. Grootveld, voorzitter.

2. Algemene informatie

2.1 Doelstelling instelling

De Stichting Muzee Scheveningen (Muzee) heeft ten doel het bevorderen van kennis en belangstelling op het gebied van a) de geschiedenis, de cultuur en het dagelijks leven van Scheveningen en haar bewoners, haar relatie met de zee (visserij, strandrecreatie); en b) de zeebiologie in de ruimste zin. De stichting streeft dit doel na door middel van het inrichten, instandhouden en exploiteren van een voor publiek toegankelijk museum als een permanente instelling ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling; het vormen, instandhouden en onderzoeken van een representatieve collectie op lokaal en regionaal cultureel gebied, op lokaal genealogisch terrein en op nationaal en internationaal zeebiologisch gebied, alsmede het presenteren en daarover informeren voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.

2.2 Functie in het culturele veld

Muzee Scheveningen tracht zijn doelstellingen te bereiken door:

1. het vormen, documenteren, beheren en onderhouden van een kwalitatief representatieve collectie van op de geschiedenis, genealogie en cultuur van Scheveningen betrekking hebbende voorwerpen, documentatie en literatuur;
2. het vormen, documenteren, beheren en onderhouden van een kwalitatief representatieve collectie van zeedieren en -planten, in het bijzonder van schelpen van zeeweekdieren, een en ander overeenkomstig de biologische systematiek alsmede van de daarop betrekking hebbende literatuur en documentatie;
3. het inrichten en onderhouden van een permanente presentatie teneinde het publiek inzicht te verschaffen in de betekenis van het Scheveningse erfgoed en het leven in de zee;
4. het organiseren van wisseltonstellingen op elk van die terreinen;
5. het gelegenheid bieden tot het raadplegen van literatuur en documentatie over Scheveningen in de ruimste zin;
6. het gelegenheid bieden tot het raadplegen van de systematische biologische collectie en de daarop betrekking hebbende literatuur;
7. het ontwikkelen van educatieve programma's;
8. het organiseren van lezingen en cursussen;
9. het verzorgen van publicaties;
10. het in verbinding treden met organisaties in binnen- en buitenland die een soortgelijk of aanverwant doel nastreven;
11. het ondernemen van al datgene wat kan bijdragen tot het bereiken van de doelstellingen.

Samenvattend vervult het Muzee de functie van collectiebeheerder (zie hierboven onder 1 en 2), maker van tentoonstellingen (3 en 4), informatie- en documentatiecentrum (5, 6 en 9) en aanbieder van educatieve programma's (7 en 8).

2.3 Cultuurinhoudelijke en maatschappelijke functie

De cultuurinhoudelijke functie van het Muzee laat zich het best omschrijven als informatie- en documentatiecentrum voor de geschiedenis van Scheveningen en voor het leven aan, op en in de zee. In het Muzee wordt het cultuurhistorisch erfgoed van Scheveningen beheerd en gepresenteerd. Het Muzee is voor Scheveningen wat het Haags Historisch Museum is voor Den Haag. Muzee heeft een groot draagvlak, zowel onder Scheveningers als onder natuurliefhebbers. Dit blijkt onder meer uit de actieve vrijwilligers en de 1.078 donateurs en 100 bedrijfsdonateurs die het museum telt. Er is een vereniging van vrienden, die evenementen in het museum organiseert en van oudsher de catering tijdens grote ontvangsten verzorgt. De donateurs en bedrijfsdonateurs ondersteunen het museum met projecten en maken het financieel mogelijk dat tentoonstellingen worden ingericht en publicaties worden verzorgd. Er vinden in het museum culturele maar ook zakelijke bijeenkomsten en recepties plaats, en het museum is sinds 2007 in toenemende mate populair als trouwlocatie. Er werden inmiddels meer dan vijftig huwelijken voltrokken. Muzee Scheveningen heeft tevens een cultureel maatschappelijke functie als trefcentrum van (wijk)cultuur.

3. Verslag van de activiteiten in 2011

3.1 Inleiding

In het coalitieakkoord 2010-2014 is overeengekomen dat de uitgaven in het kader van de gemeentelijke subsidierelaties worden verminderd. In dit verband heeft het college van burgemeester en wethouders onder meer besloten om voor 2011 een incidentele generieke korting toe te passen op de subsidies in het beleidsveld Cultuur. Op grond van het bovenstaande heeft het college op 6 juli 2010 besloten om op de aan Muzee Scheveningen te verstrekken subsidie voor 2011 een korting toe te passen van 7,69 % ten opzichte van het subsidiebedrag van 2010.

Om tot een sluitende exploitatie van Muzee te komen was de afgelopen jaren al fors bezuinigd op de reguliere formatie, waardoor in samenhang met het aflopen van diverse subsidieregelingen op arbeidsmarktgebied thans sprake is van een structurele onderbezetting bij het museum. De extra bezuiniging van 7,69 % in 2011 leidde onvermijdelijk tot een verdere reductie van personeel en vermindering van activiteiten. Begrotingsposten als huur, energieverbruik, onderhoud, verzekeringen, automatisering en accountancy zijn nauwelijks beïnvloedbaar. Slechts met het terugbrengen van het aantal uren van de educatief medewerkster, verhoging van een aantal tarieven en inzetten van vrijwel alle subsidiemiddelen voor nieuw beleid ten behoeve van de reguliere exploitatie kon tot een sluitende begroting 2011 worden gekomen.

Door gebrek aan menskracht en middelen is in 2011 dan ook slechts ten dele uitvoering gegeven aan de beleidsdoelstellingen, zoals geformuleerd in het *Meerjarenbeleidsplan 2009-2012*. Het accent ligt daarin op verdergaande professionalisering van de vier kerntaken van dit museum: registratie en ontsluiting van de collecties, behoud en beheer van de collecties, publieksactiviteiten en bedrijfsvoering.

De salariskosten voor de huismeester, die tot 15 oktober 2011 in het kader van de Ooievaarsregeling was gedetacheerd bij Muzee Scheveningen, kwamen vanaf 16 oktober 2011 ingevolge een toezegging van stadsdeelwethouder Norder ten laste van de gemeente Den Haag. Van een medewerkster receptie en museumwinkel die bij Muzee Scheveningen werkzaam was ingevolge de Ooievaarsregeling, liep de detachering af per 1 september 2011. Zij bleef daarna op vrijwillige basis werkzaam bij het museum.

Reeds jarenlang wordt dankzij de grote inzet van medewerkers en vrijwilligers voor meer dan 50% in eigen inkomsten voorzien. Om deze inkomsten op peil te houden zijn in 2011 de prijzen in de horeca opnieuw verhoogd; de entreprijzen waren in 2010 reeds verhoogd.

Medio december 2011 werd een nieuw *Meerjarenbeleidsplan 2013-2016* met een sluitende meerjarenbegroting bij de gemeente ingediend. Om de continuïteit en daarmee de toekomstbestendigheid van Muzee Scheveningen in de periode 2013-2016 te waarborgen, worden nadrukkelijk structurele, projectoverstijgende samenwerkingsverbanden gezocht met grotere museale partners als het Haags Historisch Museum en het Museon. Met het Haags Historisch Museum zal vooral worden samengewerkt op het gebied van beheer van de cultuurhistorische collectie en bij het gezamenlijk realiseren van tentoonstellingen. Met het Museon wordt samenwerking gezocht op het terrein van educatie en beheer van de natuurhistorische collectie, en mogelijk ook op financieel-administratief gebied. De samenwerking met het Haags Historisch Museum is vastgelegd in een bijlage bij het beleidsplan. De samenwerking met beide partners heeft het karakter van een groeimodel, nog niet alle varianten konden in dit korte tijdsbestek worden uitgewerkt. Muzee Scheveningen ziet kansen om op langere termijn tot een intensievere vorm van samenwerking met collega-musea te komen dan nu reeds wordt geschetst.

Door het intern invullen van een in 2012 vrijkomende vacature, door verlaging van energielasten via structurele sluiting van het museum op de maandagen en door verlaging van de publicatie- en verzendkosten van Muzeepublicaties worden vanaf 2012 de kosten verder gereduceerd.

3.2 De collectie

3.2.1 Collectieregistratie en documentatie

- Registratie

De registratie van de cultuurhistorische collectie werd in 2011 gecontinueerd. Na het vertrek van de conservator van de cultuurhistorische collectie in oktober 2009 – welke vacature om financiële redenen niet kan worden opgevuld – is echter slechts één vrijwilliger voor deze werkzaamheden beschikbaar. Er werden in 2011 102 nieuwe aanwinsten geregistreerd, vaak bestaande uit meerdere objecten. In 2010 is reeds een aanvang gemaakt met de digitalisering van de fotocollectie van het Muzee. Een vrijwilliger scant één dag per week bij het Haags Gemeentearchief foto's in uit de Muzeecollectie. Deze werkzaamheden werden in 2011 voortgezet. Het aantal geregistreerde objecten van de cultuurhistorische collectie bedroeg eind 2011 8.015.

Van de natuurhistorische collectie wordt ieder voorwerp ingeboekt in een chronologisch register en voorzien van een nummer, en daarna ingevoerd in een geautomatiseerde registratie in *Microsoft Office Access*. Het invoeren van de nieuwe voorwerpen voor de natuurhistorische collectie is voortgezet in 2011. Het totaal aantal nieuwe records bedroeg 203, waarvan 186 schelpenrecords en 17 ander materiaal (krabben, zee-egels etc.). Op 31 december 2011 omvatte de collectie 145.382 objecten, verdeeld over 8.036 verschillende diersoorten.

Door bezuinigingen op de personeelsformatie kon ook in 2011 nog geen onderzoek worden gedaan naar vervanging van de oude registraties door een nieuwe standaard multi-user applicatie ten behoeve van het beheer en de ontsluiting van alle collecties.

Voor 2012 wordt ingezet op online aansluiting bij registraties elders: voor de cultuurhistorische collectie op de applicatie *Adlib* van het Haags Historisch Museum, en voor de natuurhistorische collectie op de applicatie *The Museum System* van het Haagse Museon. Deze beide instellingen zijn vergevorderd met het digitaal vastleggen van hun collecties en hebben de bijbehorende kostbare programmatuur in huis.

- Documentatie

Het verzamelen van relevante literatuur en documentatie betreffende de collectie is in 2011 gecontinueerd. Zowel de natuurhistorische als de cultuurhistorische bibliotheek is ontsloten in *Microsoft Office Access*. Van de cultuurhistorische bibliotheekcollectie werden 220 titels ingevoerd. Aan het einde van het verslagjaar was daarmee ongeveer 95% (3.750 objecten) in de registratie ingevoerd. In 2011 zijn 42 nieuwe aanwinsten binnengekomen. Om alle nieuwe aanwinsten te kunnen plaatsen werd de plankruimte in de bibliotheek in 2011 uitgebreid met 11 m¹ tot 64 m¹.

Het Scheveningen Informatiecentrum (SIC), beheerd door de Historische en Genealogische Vereniging Scheveningen (HGVS) beschikt over een aanzienlijke handbibliotheek en een grote verzameling familieadvertenties. Daarnaast is er een fotocollectie opgebouwd met een groot aantal portretten van Scheveningse families. Ook beschikt de Vereniging over een collectie dossiers. De daarin opgenomen gegevens worden door leden bijeengebracht en hebben betrekking op 'echte Scheveningse' families zoals onder andere Pronk, Taal, Toet of Van der Zwan.

Dankzij de vrijwillige inzet van leden van de HGVS was het Centrum in 2011 op de zaterdagen voor belangstellenden geopend.

Het Zeebiologisch Informatiecentrum (ZIC) omvat een uitgebreide documentatie aan boeken en tijdschriften. Deze documentatie is van essentieel belang voor onderzoek en bestudering van de museumcollectie. In 2011 kon het Centrum met 9 publicaties worden uitgebreid, deels door aankoop (8 boeken) en deels door een schenking (1 boek).

Ook zijn er abonnementen op negen tijdschriften. Voor het publiek was het Centrum in 2011 op afspraak toegankelijk.

3.2.2 Behoud en beheer

De bewaaromstandigheden in het grote objectendepot voor de cultuurhistorische collectie op de zolder van het Muzee bleven in 2011 onvoldoende. Dit depot blijkt onderhevig aan grote temperatuurswisselingen en kent een hoge relatieve luchtvochtigheid. Er kon in 2011 nog geen middelen worden gegenereerd om met isolerende maatregelen aan de binnenzijde van het dak verbeteringen aan te

brenge; ook ontbrak hiertoe de menskracht. In de komende beleidsperiode zal het Haags Historisch Museum Muzee depotruimte beschikbaar stellen voor de topstukken uit de cultuurhistorische collectie van Muzee Scheveningen.

De conservator van de natuurhistorische collectie en de educatief medewerker (tevens erfgoed specialist) zetten zich in 2011 gezamenlijk in voor het behoud en beheer van de cultuurhistorische collectie. Aan het onderhoud van de zgn. buitencollectie (voorwerpen onder het afdak van de binnenplaats) kwam men in 2011 niet toe. De cultuurhistorische objecten in de vaste presentatie worden geregeld onderhouden en schoongemaakt door leden van de Vereniging Vrienden Muzee Scheveningen.

Vanaf eind 2010 tot juni 2011 was tevens een erfgoed specialiste gedurende één dag in de week op vrijwillige basis actief voor de behoud- en beheerstaak bij Muzee. Zij was onder meer verantwoordelijk voor het meten van het binnenklimaat in alle ruimten waar de collectie centraal staat met behulp van zes dataloggers. Deze kunnen flexibel in alle museumruimtes worden ingezet en via de computer worden uitgelezen. Na haar vertrek nam de registrator van de natuurhistorische collectie deze werkzaamheden over. Ook was zij belast met de voorbereiding van de herijking ten behoeve van opname in het Nederlands Museumregister, noodzakelijk om de status van geregistreerd museum te behouden. De voorbereiding van de herijking is begin 2012 voortgezet door een stagiaire van de Reinwardt Academie, onder begeleiding van de educatief medewerkster. De voor herijking benodigde interne analyses worden eind april 2012 bij de Stichting Het Nederlands Museumregister aangeleverd.

De textielcollectie blijft dankzij een aantal schenkingen nog steeds groeien. De beperkte ruimte en de toegankelijkheid van het textieldepot blijven een probleem, waarvoor ook in 2011 nog geen oplossing voorhanden was.

In 2011 werd verder gegaan met het aanbrengen van een laagje zuurvrij museumfoam in de lades van het depot voor de natuurhistorische collectie.

Tevens is het depot van de natuurhistorische collectie bespoten met een insectendodend middel door een daarin gespecialiseerd bedrijf. Daarbij zijn er op diverse locaties in het museum lokdozen geplaatst om de eventuele aanwezigheid van insecten en dergelijke te kunnen monitoren.

3.2.3 Collectievorming

- Verwerven

Cultuurhistorische museale objecten worden overwegend uit schenkingen, legaten en bruiklenen verkregen. In 2011 waren op de begroting geen structurele middelen opgenomen voor acquisitie ten behoeve van de cultuurhistorische collectie. Op incidentele basis kunnen voor de aankoop van bijzondere objecten intern middelen worden vrijgemaakt of extern via sponsoring worden verkregen. Bij de natuurhistorische collectie wordt gestreefd naar het opbouwen van een zo volledig mogelijke schelpencollectie. Hierbij is niet alleen het totale soortenaantal van belang. Bij de selectie van te acquireren objecten moet ook de publiekswaarde een rol spelen. Gedacht wordt aan bijvoorbeeld vreemde diepzeesoorten, spectaculaire vormen, extreme afmetingen, enz. Waar mogelijk wordt de natuurhistorische collectie uitgebreid met materiaal uit andere diergroepen en met bijvoorbeeld relevante etnografica. Ook hier geldt dat het educatieve karakter van de voorwerpen van groot belang is. Ook voor acquisitie ten behoeve van de natuurhistorische collectie waren in 2011 op de begroting geen structurele middelen opgenomen. Het overgrote deel van het nieuwe materiaal is afkomstig uit schenkingen. Daarnaast worden bijzondere schelpensoorten in meerdere exemplaren aangekocht. Uit de winst die de verkoopexemplaren in de museumwinkel opleveren wordt dan het collectie-exemplaar bekostigd.

Schenkingen

Schenkingen op cultuurhistorisch gebied variëren van schilderijen, kleding, gereedschappen, scheepsmodellen en huisraad tot foto's, prentbriefkaarten, boeken en persoonlijke documenten. Een schenking bestaat vaak uit meerdere voorwerpen. In 2011 ontvingen wij onder andere van mev. T.C.M. Bun-Bender een 19de-eeuwse in Yorkshire gefabriceerde mangel, die nog door haar grootmoeder op Scheveningen is gebruikt. Mevr. P. Bosland schonk een collectie foto's van Scheveningen in de Tweede Wereldoorlog. Van de heer T. Franken ontvingen we een groot stuurwiel van een Scheveningse logger en van de heer F. Vrolijk diverse fotoalbums, onder andere met betrekking tot rederij Vrolijk. De heer L. de Lavieter schonk een 8 mm smalfilm over de herdenking van de landing van de prins in 1963. Van mev. E.J. Schaap-den Hartog ontvingen wij een scheepsmodel van Hospitaalkerkschip De Hoop. Ook wordt nog steeds het nodige aan Scheveningse klederdracht aan het museum aangeboden.

De natuurhistorische collectie is met een aantal kleinere schenkingen en een grotere schenking uitgebreid. De kleinere schenkingen omvatten veel schelpenmateriaal met vooral educatieve waarde. Ook is er een aantal boeken op zeebiologisch gebied aan het museum gedoneerd. De grotere schenkingen betroffen in beide gevallen een zeer interessante schelpencollectie (collectie Dirkse en collectie Stroet). Hiervan zal een deel in de museumcollectie worden opgenomen.

Aankopen

Van een particulier werd een 17de-eeuwse ingelijste gravure van een Scheveningse vissersvrouw door Adriaen van de Venne aangekocht. De gravure is afkomstig uit *Invallende gedachten op voorvallende gelegenheden* door Jacob Cats (1^e dr. 1655). Ook werd van een particulier een houtskooltekening door Mia Westerhof aangekocht, waarop mevr. G. de Jong-Spaans in Scheveningse klederdracht staat afgebeeld.

De natuurhistorische collectie heeft zich in 2011 weer uitgebreid. Op beperkte schaal zijn aankopen gedaan.

Bruiklenen

In 2011 heeft Muzee diverse objecten uitgeleend, onder andere aan verpleeg- en verzorgingshuizen, de Openbare Bibliotheek Scheveningen, Het Schevenings Toneel en het Hilton Hotel.

Voor de samenstelling van de zomertentoonstelling over Scheveningen Holland Sport en de najaarstentoonstelling over naaldkunst werd een groot aantal objecten van particulieren in tijdelijke bruikleen ontvangen. Kunstenaar Herman Pieck gaf een aquarel van een bomschuit in langdurig bruikleen aan het museum.

- **Selecteren en afstoten**

Tijdens de verbouwing van het museum is een verzamel- en afstotingsbeleid opgesteld. Op grond hiervan is de gehele collectie in 2005 en 2006 geherwaardeerd en gedeeltelijk afgestoten. In 2011 zijn geen cultuurhistorische objecten afgestoten. Bij de natuurhistorische collectie is de kwaliteit van de collectie belangrijk: kwalitatief minder collectiemateriaal wordt indien mogelijk vervangen door hoogstaand materiaal, onder andere uit in 2011 verworven particuliere schelpencollecties.

3.3. Het publiek

3.3.1 Samenstelling en omvang publiek

Het Muzee kent diverse categorieën bezoekers. Op de eerste plaats de eigen achterban die het museum vaak als donateur ondersteunt: inwoners van Scheveningen en malacologisch geïnteresseerden, die de collectie al dan niet om wetenschappelijke redenen raadplegen. Een tweede categorie bezoekers bestaat uit bewoners van Den Haag en wijde omgeving en bezoekers (dagrecreanten) van Scheveningen-Bad en -Haven. Jongeren vinden de weg naar het museum vooral in schoolverband, en ouderen via georganiseerde groepsbezoeken.

De gemeente Den Haag stimuleert de de Haagse cultuurinstellingen een nieuw publiek te bereiken en extra inkomsten te genereren. Muzee richt zich naast de traditionele achterban in Scheveningen en malacologisch geïnteresseerden al steeds meer op badplaatstoeristen, op jongeren, en op de inwoners van wijken als het Belgisch Park, Statenkwartier en Benoordenhout.

Met het programmeren van toneelvoorstellingen en concerten wordt vooral het publiek uit deze wijken bediend. Verder is een opvallende toename te constateren van bezoekers uit de internationale gemeenschap van Den Haag, de zogenaamde expats. Ook basisschoolleerlingen (via het project Haags Cultuurmenu) en bewoners van verzorgingshuizen in de regio (via het project Haagse Museumbus) komen frequent voor een museumles of rondleiding naar het museum. Muzee Scheveningen wordt ten opzichte van andere musea in de regio als bijzonder laagdrempelig beschouwd, dit uit zich bijvoorbeeld in hoge bezoekersaantallen van senioren in groepsverband.

Daarnaast vinden er in het museum ook zakelijke bijeenkomsten plaats en recepties. Bezoekers van deze bijeenkomsten zien wij geregeld terug voor een herhaalbezoek aan het museum.

De inkomsten uit verhuur zijn hard nodig om het museum rendabel te exploiteren. Voor meer dan de helft van de begroting (55 %) wordt in eigen inkomsten voorzien. Tijdens de openingsuren van het museum wordt in de regel niet verhuurd, omdat dit teveel beperkingen zou opleggen aan de reguliere museumbezoeker.

In 2011 ontving het Muzee een recordaantal van 30.876 bezoekers (2010: 29.825), waarvan 18.263 betalende (2010: 17.991). Ten opzichte van 2010 betekent dit een stijging van 3,5% aan totale bezoeken. Voor het eerst werd daarmee de grens van 30.000 bezoekers overschreden. Op 20 december diende zich de 30.000ste bezoeker van het jaar aan in de persoon van mevr. Oostdijk uit Etten-Leur, die een bos bloemen en een Scheveningse kalender aangeboden kreeg.

De zomertentoonstelling over Scheveningen Holland Sport en de najaarstentoonstelling *Uit de school geklapt – Van naaischool naar naaldkunst* trokken veel bezoekers, ook van buiten de regio. Het aantal bijzondere activiteiten (cursussen, lezingen, recepties, vergaderingen etc.) nam met tien toe tot 250. In november 2011 werd een publieksonderzoek gestart. Doelstelling van dit onderzoek is het verkrijgen van een beter inzicht in de samenstelling van de bezoekers van Muzee. Via een korte vragenlijst worden gegevens verzameld over de herkomst, leeftijd, interesse en bezoeken van onze bezoekers.

3.3.2 Publieksactiviteiten

- Permanente presentatie van de collectie

In 2011 is verder gegaan met de herinrichting van de Zeezaal met als doel de biologische collectie uit het depot te halen en zichtbaar te maken voor het publiek. Een wens van Muzee maar ook van vele bezoekers. Tevens sluit dit aan bij de aanbeveling van de Adviescommissie Verploeg om de schelpencollectie veel zichtbaarder te maken in de vaste presentatie van het museum.

Muzee beschikt over een bijzondere collectie die getoond mag worden. Tot deze collectie behoren niet enkel schelpen, alhoewel die de hoofdmoot vormen. Ook zijn er deelcollecties zee-egels, krabben, koralen en etnografica.

Inmiddels zijn er ook in 2011 flinke vorderingen met de herinrichting gemaakt. Evenals in 2010 zijn er weer enkele vitrines aangepast en opgefrist: de aangekondigde haaienvitrine is gereed, evenals de vitrine met de diepzee als onderwerp. Behalve collectiemateriaal is hier ook beeldmateriaal te zien. De schelpen hebben er ook weer een vitrine bij: deze 'familie' vitrine is zo ingericht dat er regelmatig materiaal kan worden gewisseld, en dat is in 2011 ook al een keer gebeurd.

De bezoekers reageren positief op de vernieuwingen: de ruimte is veel minder donker en nodigt uit om rond te kijken. De stoelen die in de Zeezaal voor het publiek zijn geplaatst worden als storend ervaren. Ze belemmeren het zicht op de vitrines en richten door de hoge leuning schade aan aan de vitrines. Houten bankjes die in eigen beheer zijn gemaakt hebben de stoelen vervangen.

Het tropisch zeeaquarium kon in 2011 nog niet worden herbouwd en heringericht, onder andere in verband met verzekerings- en aansprakelijkheidskwesties.

- Tijdelijke tentoonstellingen

In 2011 werden vijf wisselexposities gerealiseerd in de tentoonstellingszaal op de eerste etage van het museum. Daarnaast was er in juni 2011 in de Scheveningenzaal een tijdelijke expositie van werken van hedendaagse Filipijnse kunstenaars en in december in museumcafé De Halve Vleet een kleine expositie van schilderijen gemaakt door basisschoolleerlingen. De binnenplaats van het museum vormde in december 2011 het decor voor een foto- en geluidsinstallatie *Weduwen: een ode aan de liefde*.

'Terug naar de zee', Pulchrikunstenaars te gast bij Muzee

De op 1 november 2010 geopende tentoonstelling *Terug naar de zee* (zie Jaarverslag 2010) was nog t/m 30 januari 2011 te zien in de expositieruimte op de eerste verdieping van Muzee Scheveningen.

Muzee Inspiree; Het Koorenhuis exposeert in Muzee Scheveningen

Van zaterdag 12 februari tot en met zondag 27 maart 2011 exposeerden cursisten van de afdeling Beeldend van het Koorenhuis in Muzee Scheveningen. Er waren ruim 150 werken te zien van 90 cursisten en van enkele docenten. Zij bezochten vanaf september 2010 in groepsverband Muzee Scheveningen om inspiratie op te doen. In de verschillende disciplines van beeldhouwen, boetseren, edelsmeden, glas, keramiek en schilderen waren kunstwerken te bewonderen, waarvan duidelijk te zien was hoe de Muzeecollectie tot inspiratiebron heeft gediend. De expositie werd op zaterdag 12 februari geopend door Caroline Wiedenhof, directeur van het Koorenhuis. De coördinatie was in handen van de docenten edelsmeden Anne Rose Regenboog en Greetje Sieders.

Scheveningse Salon

Van zaterdag 2 april tot en met zondag 22 mei 2011 bood Muzee Scheveningen onderdak aan de expositie *Scheveningse Salon*. Er waren werken te zien van maar liefst 53 Scheveningse hedendaagse kunstenaars in meer dan 20 verschillende disciplines, zoals: schilderen, beeldhouwen, edelsmeden, maar ook bijvoorbeeld sepiawerk. De kunstenaars hebben zich verenigd in de Stichting Art&Jazz; deels gaat het hier om bekende schilders, maar ook om jong afgestudeerde kunstenaars en talentvolle amateurs die allen op Scheveningen werken of wonen.

Bij de tentoonstelling hoorden vijf kunstroutes door vijf gebieden van Scheveningen met elk hun eigen karakter, waar de kunstenaars in hun atelier te bezoeken waren. De tentoonstelling werd op 2 april geopend door plv. stadsdeeldirecteur van Scheveningen Tineke Hooiveld. Het evenement werd op 28 april afgesloten met een Kunstmarkt op de binnenplaats van Muzee.

Scheveningen Holland Sport – Het Sprookje van Houtrust

De zomertentoonstelling van 2011 was gewijd aan de voormalige betaald voetbalclub *Scheveningen Holland Sport*. Van zaterdag 4 juni tot en met zondag 11 september werd de geschiedenis van de club, het type voetbal dat werd gespeeld, de organisatie van de club, de samenhang met de Scheveningse gemeenschap en de clubcultuur, in beelden, teksten en objecten tot leven gewekt in een door reclamebureau Noclichés prachtig vormgegeven overzichtsexpositie.

In juni 2011 was het precies veertig jaar geleden dat het eerste elftal van Holland Sport zijn laatste wedstrijd speelde. Veel van de toenmalige spelers, bestuursleden en supporters zijn nog in leven, zitten vol verhalen en tonen nog immer veel interesse in de historie van de voormalige profclub. Op een oproep in *De Scheveningsche Courant* in januari 2011 kwamen veel reacties los, alsmede een overstelpende hoeveelheid plakboeken, foto's en filmmateriaal. Met deze ingrediënten is een tentoonstelling gerealiseerd die als 'community project' bij een groot deel van de Scheveningse bevolking en bij bezoekers van de badplaats Scheveningen aansloeg.

De samenstelling was in handen van de Scheveningse voetballiefhebbers Cor Gout en Hans de Jager. De tentoonstelling werd op 4 juni op de zonovergoten binnenplaats van het museum in aanwezigheid van vele belangstellenden geopend door de oud-spelers Sjaak Roggeveen en Jan Teske. Wethouder van Jeugd, Welzijn en Sport Karsten Klein kreeg daarna het eerste exemplaar uitgereikt van een speciale editie van *De Sportgids* die voor elke bezoeker van de tentoonstelling gratis verkrijgbaar was.

De tentoonstelling trok veel bezoekers. Tijdens de openingsuren van het museum werd de TV-documentaire *Opa, vertel nog eens over Holland Sport* door Cees en Bart Grimbergen doorlopend vertoond. Ook hiervoor was veel belangstelling. De tentoonstelling werd financieel mogelijk gemaakt door Fonds 1818 en de Stichting Donateurs Muzee Scheveningen.

Filipinism: What Makes Art Filipino

In samenwerking met de Filipijnse ambassade en curator mr. Virgilio Cuizon werden van 9 tot en met 12 juni 2011 in de Scheveningenzaal van Muzee Scheveningen werken getoond van vijf hedendaagse Filipijnse kunstenaars. De opening werd verricht op 8 juni verricht door de Chargé d'Affaires van de Filipijnen in Nederland, mr. Frank Cimafranca, in het bijzijn van een groot deel van het Corps Diplomatique.

Aan de tentoonstelling werd extra luister bijgezet door de presentatie van prachtige zeldzame schelpen uit de Filipijnenarchipel, afkomstig uit de omvangrijke collectie van Muzee Scheveningen.

Uit de school geklapt – Van naaischool naar naaldkunst

In de tentoonstelling werd de ontwikkeling geschetst van het handwerkonderwijs op Scheveningen van 1832 tot heden. Tevens werd de hedendaagse naaldkunst belicht. De tentoonstelling liet iets zien van de handvaardigheid, de techniek en de kunst van het naaien en borduren. Daarin zijn sinds het begin van de achttiende eeuw veranderingen opgetreden, terwijl bijvoorbeeld de klederdracht en de werkkleding lange tijd weinig veranderden. De tentoonstelling liet ook zien hoe belangrijk de vaardigheid in het naaien en borduren, en het onderwijs daarin, zijn geweest voor de sociale ontwikkeling en emancipatie van de vrouwen en meisjes in Scheveningen.

Ruime aandacht was er ook voor Gé van Leeuwen-Pronk, die in 1934 een naaischool begon aan de Katwijkstraat en daar tot 1947 veel meisjes een vak leerde. Haar neef, oud-minister Jan Pronk, heeft de tentoonstelling op zaterdag 17 september 2011 geopend. De expositie liep tot en met zondag 20 november en trok veel bezoekers, niet in het minst omdat gedurende de expositie enkele malen een schoolreunie plaatsvond, onder andere van de 3^e Christelijke Huishoudschool in Scheveningen (later 'de

Branding'). Muzeevrijwilligers Cees en Adri van der Zwan-Pronk waren verantwoordelijk voor de vormgeving en inrichting en hebben tevens de kosten van de expositie gedragen. Zij werden bij de inrichting bijgestaan door mevr. Trijnie van Spanning-van Oosterom.

Van de zee doordrongen

Evenals in 2010 waren eind 2011 kunstenaarsleden van het Schilderkundig Genootschap Pulchri Studio te gast in Muzee Scheveningen. Deze kunstenaarsgroep, de *Zeegangers*, exposeerde van zaterdag 26 november 2011 tot en met zondag 29 januari 2012 een nieuwe collectie van tekeningen, schilderijen, foto's en objecten die het thema zee gemeen hebben. Niet alleen in artistieke interpretatie maar ook in uitvoering getuigden de werken van een grote diversiteit. De expositie werd op 26 november feestelijk geopend door de bekende kleinkunstenaar Karel de Rooij, die daarbij muzikaal werd bijgestaan door zijn broer, de concertpianist Nico de Rooij.

Kustbescherming beleven

In aansluiting op de succesvolle les 'Bescherming tegen de zee' in mei en juni 2011, kregen Haagse basisscholen ook dit najaar de kans een projectles over kustbescherming te volgen. De les genaamd 'Kustbescherming beleven' kwam tot stand in samenwerking met het project Nieuwe Boulevard Scheveningen, Muzee Scheveningen, Stichting XXL Art en de Vereniging Kust & Zee. Maar liefst 320 leerlingen volgden de les.

Tijdens de les kregen de leerlingen een interactieve presentatie over kustbescherming bij Muzee, met aansluitend een rondleiding bij de Kust & Zee X-Pierience en XXL Art op de Pier en het informatiecentrum Nieuw Scheveningen. De kinderen luisterden en keken aandachtig naar alles wat werd voorgeschoteld. Met alle opgedane inspiratie over de kust maakten de leerlingen later op school zelf een schilderij, onder begeleiding van een professioneel kunstenaar. De mooiste schilderijen werden vanaf 2 december 2011 tot en met 13 januari 2012 tentoongesteld bij Muzee Scheveningen (in museumcafé De Halve Vleet), het informatiecentrum Nieuw Scheveningen en de Kust & Zee X-Pierience.

Weduwen: een ode aan de liefde

Op de binnenplaats van het museum was vanaf 15 december 2011 tot medio januari 2012 een foto- en geluidsinstallatie *Weduwen: een ode aan de liefde* opgesteld van fotografe Linette Raven (installatie en beeld) en Erik Langhout (geluid). De installatie, die is opgebouwd rondom negen portretten van zeemansweduwen en fragmenten uit interviews met hen, was eerder te zien op het Oerol Festival op Terschelling en bij het Marinemuseum in Den Helder. *Weduwen: een ode aan de liefde* werd op 15 december 2011 in Muzee Scheveningen geopend tijdens de presentatie van de website van Stichting VissersNamenMonument Scheveningen en is mede mogelijk gemaakt door het Schevenings Steunfonds.

- Educatieve taken

Activiteiten voor volwassenen

Lezingen

L'Amitié-Club de La Haye verzorgde in 2011 voor haar leden een vijftal Franstalige lezingen in Muzee. In oktober 2011 vond in het museum een lezing plaats voor de Asia Pacific Women Group (AsPac Ladies), in november was er een lezing van Bettina J. Mulder over *Scheveningen rond 1900* en in december een lezing voor de Vereniging De Poorters van Venetië.

De Vereniging Kust & Zee organiseerde in het kader van de Gezonde Zee campagne in het najaar van 2011 drie 'Beleef de Zee'-filmavonden in Muzee.

Met uitzondering van de zomermaanden juni, juli en augustus werd elke derde vrijdag van de maand het museumcafé 'De Halve Vleet' getransformeerd tot 'Haags Historisch Café' (HHC). Een genodigde spreker vertelt dan in kort bestek iets over de geschiedenis van Den Haag en Scheveningen.

Belangstellenden in de Haagse en Scheveningse cultuur kunnen elkaar hier ontmoeten en onder het genot van een drankje en een hapje van gedachten wisselen.

Op 30 november 2011 vond de tweede 30 NovemberLezing plaats. Het jaar 2013 wordt een bijzonder jaar in de geschiedenis van Nederland als geheel en van Scheveningen in het bijzonder. We vieren dan de stichting van ons koninkrijk. De stichtingsfase begon op 30 november 1813 op het strand van Scheveningen, toen de erfprins Willem Frederik van Oranje-Nassau hier aan land ging. Sedertdien wordt de landing elke 25 jaar op Scheveningen feestelijk herdacht door de Stichting Scheveningen Viering Gedenkdagen. Zo ook weer op zaterdag 30 november 2013.

In de opmars naar die viering organiseert de Stichting Geschiedschrijving Scheveningen in samenwerking met de Stichting Scheveningen Viering Gedenkdagen vanaf 2010 en volgende jaren telkens op de 30ste november de '30 NovemberLezing'. De reeks lezingen staat mede in het teken van het op initiatief van de Stichting Geschiedschrijving Scheveningen uit te geven tweedelig boekwerk *Geschiedenis van Scheveningen*, waarvan het eerste deel op 30 november 2013 zal verschijnen. De tweede 30 NovemberLezing werd gehouden door prof.dr. Henk den Heijer, hoogleraar Zeegeschiedenis aan de Universiteit Leiden en mede-auteur van de *Geschiedenis van Scheveningen* en had tot onderwerp: *De opkomst van de Scheveningse haringvisserij aan het eind van de 19de eeuw*. Tijdens de bijeenkomst werden belangstellenden ook geïnformeerd over de stand van zaken rond de viering van 30 november 2013 en kon men onder het genot van een glas nader kennismaken met redactie en auteurs van de *Geschiedenis van Scheveningen*.

Cursussen

In 2011 werden regelmatig cursussen gegeven over allerlei onderwerpen. De cursussen kunst-geschiedenis onder leiding van een eerstegraads lesbevoegde kunsthistorica trokken opnieuw veel belangstelling. Er vonden in totaal 34 van dergelijke cursusbijeenkomsten plaats in het Muzee. De Vereniging Vrienden Muzee Scheveningen (VVMS) organiseerde opnieuw een cursus nettenbreien in het museum. Deze cursus omvat het leren breien van netwerk, het maken van visnetten en tasjes en het breien van dassen. In totaal werden in 2011 negen cursusbijeenkomsten nettenbreien gehouden.

Vuurtoren

Op de woensdag- en zaterdagmiddagen werden om 14.00 uur rondleidingen op de vuurtoren van Scheveningen gegeven. In de zomer waren er bij voldoende deelname ook rondleidingen om 15.00 uur. Op 20 en 21 augustus 2011 namen radiozendamateurs hun intrek in de vuurtoren voor het *International Lighthouse & Lightship Weekend*. De vuurtoren was verder geopend tijdens de tweede Haagse Museumnacht op 3 september. Er vonden in 2011 vier huwelijksaanzoeken op de vuurtoren plaats.

Wandelingen door Oud Scheveningen

Onder leiding van een oud-schipper of oud-visser werden incidenteel in groepsverband wandelingen gemaakt door het oude vissersdorp Scheveningen.

Arrangementen

De samenwerking met stichting De Willemsvaart werd in 2011 gecontinueerd. Vanaf de aanlegplaats bij de Haringkade kunnen bezoekers in ca. vijf minuten naar Muzee Scheveningen lopen of de route lopen van de door Muzee ontwikkelde Scheveningse dorpswandeling.

Voor het arrangement 'De Scheveningse Kust', dat in samenwerking met Stichting Hollands Boegbeeld en een aantal erfgoedpartners werd ontwikkeld en via de VVV wordt aangeboden, was helaas nauwelijks belangstelling.

Haagse Museumbus

Een zestal Haagse musea ontving in 2011 senioren (65+) in de Haagse regio in groepsverband met koffie en thee en verzorgde rondleidingen, workshops of een lezing. De groepen bestonden uit senioren die in zorginstellingen, aanleunwoningen of serviceflats wonen of in groepsverband samenkomen bij wijk- en dienstencentra. Een speciale bus, de Haagse Museumbus, zorgde voor het vervoer tussen de zorginstellingen en de musea. Het project werd financieel ondersteund door Fonds 1818 en evenals het Haags Cultuurmenu georganiseerd onder auspiciën van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea.

Muzee heeft een speciaal programma samengesteld voor de ontvangst van de groepen die via de Haagse Museumbus konden reserveren. De belangstelling voor dit programma was met name voor Muzee Scheveningen als laagdrempelige instelling erg hoog. De senioren waren erg enthousiast over hun bezoek aan Muzee. Muzee heeft 36 groepen van zorginstellingen, met in totaal 636 senioren mogen

ontvangen. Het is dan ook erg jammer dat het programma vanwege financiële redenen eind 2011 is stopgezet.

Activiteiten voor jongeren

Lesprogramma

Muzee Scheveningen biedt een educatief lesprogramma voor leerlingen van het primair onderwijs, van het speciaal onderwijs en van brugklassen in het voortgezet onderwijs. Het lesprogramma omvat lessen op zowel cultuurhistorisch als zeebiologisch gebied.

Totaal 130 klassen (2010: 126) met 2.843 leerlingen (2010: 2.881) volgden de verschillende lessen uit het lesprogramma, waarvan zes klassen van het Voortgezet Onderwijs, één klas van het Hoger beroepsonderwijs en 123 klassen van het Basisonderwijs

De lessen die werden aangevraagd waren: 'De Wondere dierenwereld van de Noordzee' (67x), 'Speuren in de vloedlijn' (6x), 'Kinderkabinet' (5x), 'Noordzeestrandproject' (2x), 'Kind op Scheveningen rond 1900' (1x), 'Scheveningen Toen en Nu' (5x), 'Bescherming tegen de zee' (35x), 'Tijdreizen' (5x), 'Verstoppertje in de Noordzee' (2x), 'Uit de zee op je bord' (1x), 'Scheveningen in bezettingstijd' (1x), en 'Geschiedenis van de visvangst' (1x).

Het educatieve lesprogramma in het kader van het Haags Cultuurmenu werd in 2011 wederom voortgezet.

De les 'De Wondere dierenwereld van de Noordzee' is onderdeel van het Cultuurmenu, een initiatief van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea waaraan 17 Haagse erfgoedinstellingen deelnemen. Het Cultuurmenu wordt ieder schooljaar aangeboden aan alle Haagse basisscholen. Doel is de leerlingen kennis te laten maken met verschillende erfgoedinstellingen. Iedere erfgoedinstelling verzorgt een les voor een specifieke groep van de basisschool. Deze les sluit aan op het curriculum van de leerlingen uit de desbetreffende groepen. De les van Muzee is bestemd voor de onderbouw, leerlingen van groep één en twee. De lessen zijn zowel door de scholen als door het Bureau Cultuurmenu geëvalueerd en goed van kwaliteit en op niveau bevonden.

De educatieve medewerkster nam ook in 2011 actief deel aan de Werkgroep Educatie van het Haags Museum Platform en daarnaast vanaf 2011 aan de werkgroep 'Toekomst Cultuurmenu'.

In het kader van de ondersteuning van de Brede Buurtschool Scheveningen is in 2010 een voorstel gemaakt voor een nieuw lesprogramma. Het doel hiervan is een lesprogramma met een doorgaande leerlijn aan te bieden aan de Scheveningse en Haagse basisscholen binnen de vakgebieden cultuurhistorie en zeebiologie. De cultuurhistorische lessen beogen een groter cultuurhistorisch besef bij de leerlingen te creëren en de zeebiologische lessen een breder inzicht in de natuurlijke leefomgeving en de milieuaspecten die hierop van invloed kunnen zijn.

In 2011 is een projectplan opgesteld waarin de ontwikkeling van deze lessen nader uitgewerkt wordt. Met behulp van financiële middelen van Fonds 1818, het Prins Bernhard Cultuurfonds, de M.A.O.C. Gravin Van Bylandtstichting en Stichting Levi Lassen is in 2011 een aanvang gemaakt met het ontwikkelen van dit lesprogramma.

Een aantal lessen is aan de scholen aangeboden in de vorm van een pilot. Deze lessen zijn goed ontvangen door de scholen. In de loop van 2012 wordt het lesprogramma nog verder ontwikkeld en aangeboden aan de Scheveningse basisscholen.

Naast bovenstaande lessen is er in samenwerking met de Gemeente Den Haag en het Hoogheemraadschap van Delfland een projectles over de kustbescherming ontwikkeld. Leerlingen van de bovenbouwklassen van de Haagse basisscholen en randgemeenten konden deze les volgen. De les begon bij Muzee Scheveningen en na een leerzame introductie konden de leerlingen een kijkje nemen bij het bouwterrein van de 'Nieuwe boulevard Scheveningen'.

Vanwege het grote succes van deze lessen is er in het najaar een vervolg ontwikkeld in samenwerking met Stichting XXL Art en de Vereniging Kust & Zee (Kust & Zee X-pierience). Bij deze les, die ook begon bij Muzee, gingen de leerlingen naar de Pier om inspiratie op te doen bij de panoramaschilderijen van diverse kunstenaars. Het traject eindigde met een bezoek aan het informatiecentrum 'Nieuwe boulevard Scheveningen' van de Gemeente Den Haag. Later is een kunstenaar naar de scholen gegaan om samen met de kinderen ook een panoramaschilderij te maken. De mooiste schilderijen zijn in december 2011 tentoongesteld in onder andere Muzee Scheveningen (zie blz. 11).

Combinatiefunctie cultuureducatie

Met de 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' biedt het rijk gemeenten de mogelijkheid om het beleid op het terrein van brede (buurt)scholen, sport en cultuur te bundelen en te intensiveren door middel van combinatiefuncties. Een combinatiefunctionaris is een werknemer in dienst bij een werkgever, maar werkzaam in twee werkvelden/sectoren. Met de combinatiefuncties wil het Haagse college van b&w de ontwikkeling van de brede school stimuleren op het gebied van sport en cultuur en de sportverenigingen versterken. Daarnaast wil men de jeugd tot 18 jaar vertrouwd maken met één of meer kunst- en cultuurvormen en actieve kunstbeoefening onder jongeren stimuleren. De impuls sluit goed aan bij het streven van het Haagse college om met de ontwikkeling van brede scholen achterstanden van kinderen zo vroeg mogelijk weg te werken.

De combinatiefunctie cultuureducatie is bij Muzee Scheveningen tot 1 juli 2011 op freelance basis ingevuld. In brief OCW/2010.16615 d.d. 24 maart 2010 van de directeur Cultuur van de gemeente Den Haag is echter aangegeven, dat de inschaling van onze combinatiefunctionaris dient te worden aangepast aan het verstrekte subsidiebedrag, ofwel dat Muzee Scheveningen het verschil dient bij te passen uit de eigen exploitatie.

Een invulling op freelance basis tegen een hoger salaris op basis van een korter aantal uren werd hiermee onmogelijk. Door de lopende bezuinigingen vanuit cultuur en die op de gesubsidieerde werkplekken bij Muzee zag Muzee geen kans het verschil in honorering bij te passen uit de eigen museale exploitatie. Het werven, selecteren, inwerken en begeleiden van een nieuwe combinatiefunctionaris in een lagere salarisschaal dan de huidige medewerkster zou tevens een aanzienlijke tijdsinvestering met zich meebrengen. In een tijd van bezuinigingen, heroriëntering op de kerntaken van het museum en een daarmee gepaard gaand lager ambitieniveau kon Muzee Scheveningen zich een dergelijke investering niet langer veroorloven.

Helaas kon hierdoor het dienstverband met de combinatiefunctionaris na 1 juli niet door Muzee worden voortgezet. Voor de continuering van het project en verbreding naar andere basisscholen in het stadsdeel Scheveningen, alsmede verbreding naar het cultuureducatieaanbod van andere instellingen dan Muzee Scheveningen was dit bijzonder spijtig.

In het eerste halfjaar lanceerde de combinatiefunctionaris speciaal voor de Brede Buurtschool Duindorp en andere geïnteresseerden de website <https://sites.google.com/site/bredebuurtschoolduindorp/home>. Via deze website hield ze de leerlingen, leerkrachten en iedereen in de wijk Duindorp op de hoogte van activiteiten die georganiseerd werden. Veel aandacht was er voor de 4 mei-viering in Duindorp. Speciaal voor de leerlingen van de Scheveningse basisscholen is er een museumles geschreven over Scheveningen in bezettingstijd. De leerlingen van de Brede Buurtschool (de Meerpaal en de Tweemaster) maakten een 4 en 5 mei-krant en zongen tijdens de 4 mei-herdenking in Duindorp samen met het Schevenings Vissersvrouwenkoor een lied. Daarnaast werd in samenwerking met de Brede Buurtschool een plan ontwikkeld voor een nieuw lesprogramma bij Muzee Scheveningen. In dat kader zijn diverse pilotlessen gegeven. Het nieuwe lesprogramma wordt in 2012 verder vormgegeven door de educatief medewerkster van Muzee Scheveningen.

Workshops, vakantieactiviteiten, kinderpartijtjes en educatieve rondleidingen

In het museum en op de vuurtoren werden door de suppoosten regelmatig rondleidingen gegeven aan schoolklassen.

Tijdens de schoolvakanties waren er extra activiteiten en workshops voor kinderen. Muzee Scheveningen werd in 2011 gedurende de schoolvakanties prominent gepromoot via een filmpje op de voorpagina van de website www.kindervakantiepas.nl.

In de voorjaarsvakantie konden kinderen meedoen met de workshop 'Zeedieren'.

In de meivakantie konden kinderen een fotolijstje versieren met schelpen voor Vader- of Moederdag. In de zomervakantie konden de kinderen een mobile maken met een dolfijntje en andere zeevormen. In de herfstvakantie konden de kinderen allerlei zeedieren maken van vilt in aansluiting op de tentoonstelling 'Uit de school geklapt'.

De zomerworkshop werd als activiteit aangeboden via de Haagse VakantiePas, de Vakantiepasclub en de Zoetermeerpas. Deze passen worden aangeboden aan de leerlingen van de basisschool, attendeert hen op de diverse activiteiten tijdens de zomervakantie en biedt hun mogelijkheden om deze te bezoeken met een aantrekkelijke korting.

Aan de workshops hebben totaal 585 kinderen deelgenomen. De begeleiders konden ook meedoen en indien gewenst samen met de kinderen knutselen.

Bij de zomertentoonstelling 'Holland Sport' konden de kinderen een speciaal voor deze tentoonstelling ontwikkelde speurtocht volgen.

Op woensdag- en zaterdagmiddag organiseert het Muzee op verzoek feestelijke verjaarspartijtjes. Er is veel belangstelling voor deze activiteit, die door vrijwilligers wordt begeleid. Kinderen kunnen kiezen voor een zeedierenfeestje of een Schevenings feestje. In totaal zijn er in 2011 31 kinderpartijtjes georganiseerd.

Permanente educatieve activiteiten in het museum

Kinderen kunnen in Muzee een fotospeurtocht doen, de speurtocht voor Zeepaardjes is voor de allerkleinsten tot 5 jaar, de speurtocht voor Zeehonden is voor kinderen van 6 tot 9 jaar en de speurtocht voor Zeesterren is voor de oudere kinderen van 9 tot 12 jaar.

De speurtochten worden zowel door individuele bezoekers als door leerlingen die in schoolverband komen gemaakt. Na het voltooien van deze speurtochten hebben de kinderen al spelenderwijs het hele museum verkend.

In de Bad- en strandzaal kunnen de kinderen met een zoekblad in het zand op zoek gaan naar verschillende schelpen uit de Noordzee en zo de naam van de desbetreffende schelp te weten komen. Het leslokaal is in 2011, buiten de lesuren om, opengesteld voor het publiek. In het leslokaal bevinden zich een Noordzee-aquarium en vier vitrines met zeebiologisch materiaal.

- Publicaties

Muzee Journaal

Donateurs van het museum worden via het *Muzee Journaal* twee keer per jaar geïnformeerd over het Muzee en zijn collectie. Alle afleveringen bevatten een gedeelte met algemene informatie, een cultuurhistorisch gedeelte en een gedeelte met natuurhistorische onderwerpen. In 2011 verschenen twee afleveringen, in juni en november 2011, elk in kleur en met een omvang van 56 bladzijden.

De verschijning werd financieel mogelijk gemaakt door de Stichting Donateurs Muzee Scheveningen. Een overzicht van de inhoud van beide journaals is opgenomen in bijlage 8.

Historische Reeks Muzee Scheveningen

Op 8 december 2011 verscheen deel zeventien in de Historische Reeks van Muzee Scheveningen, getiteld: *Vesting Scheveningen; het dagelijks leven in het Sperrgebied 1943-1945*. Het eerste exemplaar werd aangeboden aan Tineke Hooiveld, stadsdeeldirecteur van Scheveningen.

Danny Verbaan verhaalt hoe Scheveningen vanaf 1943 in een spookachtig dorp veranderde waarin veel huizen leegstonden. De meeste gezinnen moesten na de evacuatie gaan wonen in drie buurten die hier speciaal voor werden aangewezen. Hun leven ging door, maar de omstandigheden waren in niets te vergelijken met de situatie zoals de mensen die kenden. Op alle mogelijke manieren hielden de militaire machthebbers én de gemeente Den Haag rekening met een geallieerde aanval. Zowel de vesting Scheveningen als de aangrenzende vesting Clingendael zou in dat geval zwaar onder vuur komen te liggen. Op diverse plaatsen bevonden zich enorme voedselvoorraden waarmee de gezinnen in zo'n situatie voorlopig vooruit konden, maar waar nu niemand aan mocht komen. De draaiboeken lagen al klaar om alle dodelijke slachtoffers naar twee dan ijlings in te richten noodbegraafplaatsen over te brengen. Een garage aan de Kanaalweg moest dienen als mortuarium. Alles was tot in de puntjes voorbereid voor een slag die nooit is geleverd.

Op basis van archiefonderzoek en een groot aantal interviews schetst Danny Verbaan een beeld van het dagelijks leven van de achterblijvers in de Vesting Scheveningen. Voor de Historische Reeks van Muzee Scheveningen schreef Danny Verbaan in 2003 *Verlaten Vesting*, over de evacuatie van Scheveningen in de Tweede Wereldoorlog. Ook de titels *Werkers aan de Wal* en *Zweten aan Zee* zijn van zijn hand.

De Historische Reeks staat onder redactie van Maarten van Doorn, Henk Grootveld, Paul de Kievit, Karel Pronk, Kees Stal en Danny Verbaan. Zij kwamen in het verslagjaar enkele malen bijeen. De publicatie is financieel mogelijk gemaakt door de Stichting Donateurs Muzee Scheveningen en voor donateurs van het museum gratis verkrijgbaar. De eerste oplage van *Vesting Scheveningen* (1.500 exemplaren) was eind december 2011 reeds uitverkocht, waarna tot een herdruk werd besloten.

Digitale Nieuwsbrief, Facebook en Twitter

Donateurs en andere belangstellenden worden geregeld over nieuwe ontwikkelingen geïnformeerd via een digitale *Nieuwsbrief*, waarop men zich via de website van Muzee kan abonneren. De nieuwsbrief werd eind 2011 onder 663 (2010: 458) e-mailadressen verspreid.

Eind 2011 volgden 538 (2010: 253) twitteraars de Muzeetweets op account [@muzeeschevening](#). Ook werd in 2011 een Facebook account aangemaakt www.facebook.com/muzee-scheveningen met 111 volgers.

- Maatschappelijke functie als centrum van wijkcultuur

Trefcentrum

Het beleid was er ook in 2011 op gericht om zoveel mogelijk groepen uit het Scheveningse maatschappelijke- en verenigingsleven gebruik te laten maken van de faciliteiten die Muzee Scheveningen kan bieden, variërend van vergaderlocatie tot repetitieruimte voor muziek- en toneelverenigingen. Door de multifunctionaliteit van de Scheveningenzaal en het naastgelegen visserscafé 'De Halve Vleet' zijn er goede voorzieningen beschikbaar, zoals stoelen voor een theateropstelling, een beamer en een geluidsinstallatie. Muzee Scheveningen is vaste vergaderlocatie voor de Historische en Genealogische Vereniging Scheveningen (HGVS), de Vereniging Vrienden Muzee Scheveningen (VVMS), de Stichting Geschiedschrijving Scheveningen (SGS), de Stichting VissersNamenMonument Scheveningen en de Stichting Scheveningen Viering Gedenkdagen (SSVG). In 2011 vonden 250 bijzondere activiteiten in het museum plaats, waaronder 5 boekpresentaties, 43 cursussen, 9 historische café's, 9 huwelijken en 4 huwelijksaanzoeken, 31 kinderpattijntjes, 12 lezingen, 9 muziekuivoeringen en 10 theateruitvoeringen, 28 ontvangsten, informatiebijeenkomsten en workshops, 46 recepties, 4 religieuze bijeenkomsten en 7 vergaderingen van Verenigingen van Eigenaren. Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar bijlage 6.

Vele vrijwilligers staan 's avonds en in het weekend klaar om bij te dragen aan een rendabele exploitatie. Ook de leden van de Vereniging Vrienden Muzee Scheveningen fungeerden geregeld als gastheer en gastvrouw tijdens deze bijeenkomsten. Zonder hun ondersteuning op vrijwillige basis zou het Muzee dergelijke activiteiten niet kunnen organiseren.

Trouwlocatie

Muzee Scheveningen is sedert april 2007 trouwlocatie. In 2011 werden negen huwelijken in het museum gesloten. Bijzonder feestelijk was de 50ste huwelijksvoltrekking in Muzee op 3 september jl.

Cultuuranker

Muzee onderschrijft de doelstellingen van het gemeentelijke Actieplan Wijkcultuur *De vonk die overslaat* om meer culturele activiteiten in de wijken aan te bieden, waarbij meer Hagenaars gebruik moeten gaan maken van het culturele aanbod. De facto fungeert Muzee Scheveningen (capaciteit 100 stoelen) samen met de nabij gelegen Lourdeskerk (capaciteit 450 stoelen) als hét cultuurpodium van Scheveningen, waar ruimte is voor laagdrempelige culturele activiteiten voor alle doelgroepen. In 2011 vond door capaciteitsgebrek geen nieuwe netwerkbijeenkomst plaats in het kader van de Cultuurankerfunctie. Wel werd een drietal bijeenkomsten gefaciliteerd van 53 Scheveningse kunstenaars, verenigd in de Stichting Art&Jazz. Zij exposeerden in april en mei 2011 in Muzee (de expositie *Scheveningse Salon*) en organiseerden in die maanden een vijftal kunstroutes langs ateliers en een kunstmarkt op de binnenplaats van Muzee.

De succesvolle uitvoeringen van het historisch belevingstheater en de serie klassieke kamermuziekconcerten werden in 2011 voortgezet. Incidenteel vinden ook andere muziekuivoeringen en cabaretvoorstellingen plaats in de Scheveningenzaal van het museum.

- Marketing en public relations

Een vrijwillige medewerkster hield zich het eerste halfjaar op vrijwillige basis voor 16 uur per week bij Muzee bezig met marketing en public relations. Ook werd aandacht besteed aan het beter structureren van de interne communicatievoorziening in Muzee. In het tweede halfjaar ontstond een vacature op dit gebied, die pas begin 2012 kon worden ingevuld.

Op 17 januari 2011 verzorgde Muzee een presentatie over Scheveningen tijdens de première van de film *Sonny Boy* in het AFAS Circustheater. Muzee was met een informatiestand aanwezig op 11 juni tijdens

Vlaggetjesdag in Scheveningen, op 4 september tijdens het Haags Uitfestival aan het Lange Voorhout, op 1 oktober tijdens de eerste Open Havendag in Scheveningen en op 10 oktober tijdens het Symposium Haagse Stories in de Centrale Bibliotheek aan het Spui. Informatievitrines in de Bibliotheek Scheveningen en bij McDonald's werden geregeld van nieuwe informatie voorzien. Ook werd reclame voor Muzee gemaakt op informatieborden voor passanten in de jachthaven. De schuttingen rond de bouwwerkzaamheden aan de Dr. Lelykade en aan de Boulevard zijn gedeeltelijk voorzien van oude foto's van de badplaats Scheveningen uit de fotocollectie van Muzee, met een verwijzing naar het museum. Ook in het Informatiecentrum Nieuwe Boulevard werden bezoekers geattendeerd op de historie van de badplaats Scheveningen en voor meer informatie doorverwezen naar Muzee. Bij tal van bijzondere evenementen werden posters en flyers verspreid op Scheveningen. Muzee was enkele keren met een aanbieding te vinden op www.groupon.nl. Reclamebureau Noclichés verzorgde de vormgeving van al het drukwerk in de huisstijl van Muzee.

De voorzitter van het museumbestuur, de heer mr. Henk Grootveld, vestigde in zijn vaste rubriek 'Praaiberichten' in het tweemaandelijks verschijnend huis-aan-huisblad van het WijkOverleg Scheveningen-Dorp *De Klinker* geregeld de aandacht op activiteiten van het Muzee.

Het museum was gratis toegankelijk tijdens het Museumweekend op 2 en 3 april, de Scheveningse Dag op 25 juni, de Open Monumentendagen op 10 en 11 september en tijdens de Kerstmarkt op 10 december 2011.

Muzee onderschrijft de aanbevelingen die in 2010 zijn gedaan door Stephen Hodes in zijn strategienota *Collectieve Cultuurmarketing Den Haag*. Waar mogelijk zullen wij medewerking verlenen bij het uitvoering geven aan de geschetste aanbevelingen.

Muzee is ook in 2011 'partner in promotie' van de Stichting Den Haag Marketing. Muzee is tevens partner van de Stichting Marketing Scheveningen en neemt deel aan bijeenkomsten van deze organisatie. Daarnaast is de directeur bestuurslid van de Stichting Directieoverleg Haagse Musea, waar gezamenlijke promotieactiviteiten worden ontwikkeld.

- Overige publieksactiviteiten

Schelpenbeurs

Op 16 april 2011 is een kleinschalige schelpenbeurs in Muzee georganiseerd met alleen Nederlandse en Belgische handelaren en natuurlijk de verkoop vanuit de eigen museumwinkel. Dit concept bleek een groot succes: het aanbod voor de klanten was groter dan normaal door de aanwezigheid van externe handelaren, maar het knusse en gezellige karakter dat men van deze schelpendagen gewend is, bleef behouden. Wel staat hier tegenover dat door de aanwezigheid van handelaren de verkoopopbrengst van de eigen museumwinkel wat minder groot was. Op 12 november 2011 was er een traditionele schelpendag zonder extern aanbod. Ook deze dag werd redelijk goed bezocht.

Scheveningse Dag

Op zaterdag 25 juni 2011 organiseerden de Vrienden van Muzee Scheveningen in en om het museumgebouw de 'Scheveningse Dag'. Een dag waarop (oud) Scheveningers elkaar ontmoeten en voor andere bezoekers het verleden doen herleven. Ondanks het slechte weer kwamen er 736 (2010: 1.219) bezoekers naar Muzee. De Scheveningse Dag werd om 11.00 uur geopend door bestuursvoorzitter mr. Henk Grootveld. Er vonden demonstraties plaats van oude ambachten: nettenbreien, nettenboeten, kuipen, kettelen, schiemanwerk en makreelroken. Ook was te zien hoe mutsen worden geplooid, doeken worden geknoopt en glas wordt gegraveerd. Naast deze demonstraties was er een gezellige markt met veel kraampjes. Behalve typisch Scheveningse artikelen werden er ook boeken en handwerk verkocht. De Historische en Genealogische Vereniging Scheveningen en de Wereldwinkel Scheveningen waren ook aanwezig met een kraam. Speciaal voor de kinderen stond er een grabbelton. Ook konden bezoekers hun kinderen laten fotograferen in Scheveningse dracht. Voor de allerkleinsten was er een poppenkast.

Uiteraard werd de inwendige mens niet vergeten. Er was een ruim aanbod van allerlei Scheveningse lekkernijen. Het Shantykoor Scheveningen en Arie Spaans jr. met zijn band *Ragmob* zorgden voor een sfeervolle omlijsting van het geheel. De toegang tot het museum was deze dag gratis.

Haagse Museumnacht

Op zaterdag 3 september deed Muzee Scheveningen met vele musea in Den Haag mee aan de tweede Haagse Museumnacht. De belangstelling hiervoor viel tegen. Zo'n 60 bezoekers bezochten Muzee en zo'n 100 bezoekers beklommen de vuurtoren tijdens de *Lighthouse by night speedtour* en genoten daarna van het indrukwekkende panoramische uitzicht. In Muzee was er een presentatie van typisch Scheveningse gerechten en drankjes en kon men genieten van een optreden van Kees 'Kingsize' den Heijer en zijn band *Matou Moelleux* (gypsy swing). Medesamensteller Hans de Jager leidde bezoekers rond langs de tentoonstelling over Scheveningen Holland Sport. De belangstelling voor de Haagse Museumnacht blijkt zich meer en meer te concentreren in het centrum van Den Haag. Ook bij de andere deelnemers in Scheveningen viel de belangstelling tegen, zodat is besloten in 2012 niet meer deel te nemen.

Kerstmarkt

Op zaterdag 10 december 2011 organiseerden de Vrienden van Muzee Scheveningen de kerstmarkt 'Kerstland', een goede traditie sedert jaren. Er viel ook dit jaar van alles te doen en te beleven: optredens van het Schevenings Vissersvrouwenkoor, blokfluitensemble 'De Medeklinkers' en Kees Kingsize met zijn band. Op het voorplein van het museum werden de bezoekers verwelkomd door leden van de Voorburgse muziekvereniging Forum Hadriani. Om de kerstsfeer extra tot uiting te brengen had dit koperensemble zich gehuld in fraai ogende stijlkleding uit de tijd van Charles Dickens. Men kon glühwein drinken, oliebolletjes en gebakken vis eten en natuurlijk genieten van de heerlijke erwtensoep. Ook konden bezoekers een gokje wagen bij het enveloppenspel en de vele verlotingen. Er waren, zoals elk jaar, vele kramen met allerhande kerstartikelen en originele Scheveningse cadeaus. Leen van der Plas vertelde een door hemzelf geschreven Kerstverhaal in Schevenings dialect. Voor de kinderen waren er poppenkastvoorstellingen. Immetje signeerde haar Scheveningse Sprookjesboek en Jaap van der Zwan zijn trilogie *Het Brakke Water*. Danny Verbaan voorzag de gehele dag door zijn boek *Vesting Scheveningen* van een opdracht en handtekening. Veel donateurs namen de gelegenheid te baat om een gratis exemplaar af te halen van dit boek. De toegang tot deze kerstmarkt was gratis en het aantal bezoekers bedroeg 1.196 (2010: 1.008).

Boekpresentaties

In 2011 vonden in Muzee Scheveningen vijf boekpresentaties plaats.

- 30 jan.: *Scheveningen 1940-1945: De slachtoffers en hun wereld* door André van Kruijssen;
- 11 feb.: *Statige heren* door Michel Meissen;
- 5 nov.: *Driftig van spraak, levendig van gang. Herinneringen van marineofficier Dirk Hendrik Kolff (1761-1835)*, deel 110 in de reeks Werken van de Linschoten-Vereeniging;
- 29 nov.: *Scheveningse Sprookjes* door Immetje (ps. Van E.S.L. Moen-Knoester);
- 8 dec.: *Vesting Scheveningen; het dagelijks leven in het Sperrgebiet 1943-1945* door Danny Verbaan.

Historisch belevingstheater van Stichting Het Portret Spreekt

Sinds 2008 is Muzee het thuisstheater van de Stichting Het Portret Spreekt, welke stichting de uitvoering en presentatie van verhalen op historische grondslag rond de inrichting van de Nederlandse staat bevordert. Dit zgn. 'historisch belevingstheater' van de Haagse toneelschrijver Michel Meissen vergroot het inzicht in het karakter van personen uit de Nederlandse geschiedenis. Alle theaterstukken en monologen in dit genre zijn geschreven in de tegenwoordige tijd en in de ik-vorm. De verhalen vinden hun oorsprong in het historisch bronnenmateriaal en tonen steeds een heel leven, van geboorte tot dood en met hoogte- en dieptepunten tegen de achtergrond van hun eigen tijd. Door deze aanpak komen de hoofdpersonages op een indringende manier tot leven. Eerder waren in Muzee Scheveningen uitvoeringen te zien van Michel Meissen's *Rokken rond Constantijn* over Constantijn Huygens, *Juliana en Bernhard van Nederland*, *Hugo de Groot, de vredebrenger*, *Simon Stevin (1548-1620) een monoloog* en *De vier vrouwen van Willem van Oranje*.

Wegens groot succes vond in de Scheveningenzaal op 4 en 6 maart 2011 een herhaling plaats van *Simon Stevin (1548-1620), een monoloog*. Onder regie van Mieke Lelyveld werd de veelzijdige Simon Stevin weer onnavolgbaar neergezet door Piet van der Pas, een begenadigd Delfts acteur, vooral als verteller van verhalen. Ook *De vier vrouwen van Willem van Oranje*, gespeeld door Albertine de Kanter als Anna van Buren, Anna Nicolai als Anna van Saksen, Ellen Verheij als Charlotte de Bourbon en Gepke

Witteveen als Louise de Coligny, kreeg op 7 mei 2011 een tweetal herhalingsvoorstellingen waren uitverkocht. In oktober en november 2011 vond een zestal opvoeringen plaats van *Erasmus en zijn Zotheid*. Onder regie van Fred Vaassen speelden Edo Douma en Karin Schaub onvergetelijk Erasmus en vrouwe Zotheid. Ook deze voorstellingen konden bogen op grote belangstelling.

Muziek in Muzee

De concertserie 'Muziek in Muzee', georganiseerd door Muzee Scheveningen en Heleen Kuiper, kreeg een vervolg in het voorjaar en najaar van 2011.

Violiste Heleen Kuiper liet met collega-musici in wisselende samenstellingen opnieuw het rijke kamermuziekoeuvre aan een groter publiek horen in de sfeervolle ambiance van de Scheveningenzaal in Muzee. Door de gekozen dag en tijdstip (zondag 12.00 uur), de lengte van het programma (maximaal een uur zonder pauze) en de locatie is deze concertserie bij uitstek geschikt voor ouders die hun kinderen willen laten kennismaken met klassieke muziek. Na afloop van elk concert was er gelegenheid het museum te bezoeken of voor een drankje in museumcafé 'De Halve Vleet'.

Ludwig van Beethoven (1770–1827) vormde dit voorjaar de rode draad in het programma. Heleen had composities uit zijn drie verschillende componeerperiodes uitgezocht: een pianotrio uit zijn beginperiode, een sonate uit zijn 'midden' periode en tenslotte een kwartet uit zijn latere periode toen hij in feite al doof was. In de concerten werd de muziek van Beethoven op een verrassende manier gecombineerd met werken van andere componisten. De concerten vonden plaats op 13 februari, 27 maart en 22 mei 2011.

Het najaarsseizoen startte op 25 september 2011 met het thema 'Jonge Jaren'. Er werden jeugdwerken uitgevoerd van Schubert, Mendelssohn en Mozart. Het volgende concert vond plaats op 30 oktober met als thema 'Souvenir de Florence': herinnering aan een prachtige zomer, met werken van Brahms en Tsjajkovski. Het concertseizoen werd op zondag 11 december afgesloten met een sfeervol kerstconcert met pianotrio's, geschreven door twee klaviervirtuozen: Hummel en Rachmaninov.

De concerten trekken een toenemend aantal bezoekers en waren in 2011 dankzij financiële bijdragen van het Prins Bernhard Cultuurfonds, reclamebureau Noclichés en pianohandel W.P.Joh. de Liefde kostendekkend.

Los van de serie Muziek in Muzee was er op 10 juni een zgn. Huismerkconcert in Muzee in het kader van het Festival Classique. Ook cabaret-chantant deed in 2011 zijn intrede: op 8 april bracht het gezelschap Carpe Diem met Hans Steijger, Jeanette Scheffer, Frans de Leef en begeleiding door Peter Wassenaar, in Muzee zijn gevarieerde liedjesprogramma 'Genieten tot het bittere eind'. De voorstelling werd wegens grote belangstelling herhaald op 21 oktober.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Huisvesting en veiligheid

- Pand Neptunusstraat

Het groot onderhoud van het gebouw blijft ten laste van de gemeente komen. In het klein onderhoud wordt intern voorzien door de huismeester en enkele vrijwilligers.

In 2011 werden defecte lampen zoveel mogelijk vervangen door alternatieve lichtbronnen (led-verlichting en spaarlampen), om op termijn op de energiekosten te kunnen bezuinigen. Het contract met de leverancier van gas werd eind 2011 opgezegd en omgezet in een goedkopere variant.

De parkeersituatie in de omgeving van het Muzee blijft zorgen baren. Met de invoering van betaald parkeren in het vergunninggebied Scheveningen-Dorp-Oost per 1 februari 2009 verviel de mogelijkheid voor bezoekers van het Muzee tot gratis parkeren met de auto aan de nabijgelegen Badhuiskade, Havenkade en rond stadsboerderij 't Waaygat aan de Havenkade. In de directe omgeving van het Muzee geldt een maximale parkeertijd van één uur, terwijl dit regime in de verder weg gelegen Badhuisstraat en aan de Havenkade kort na invoering weer is uitgebreid tot twee uur. Slechts op het kleine parkeerterrein bij zwembad De Blinkerd en in de verder weg gelegen parkeergarages in Scheveningen-Bad kan langer (betaald) geparkeerd worden. Vooral oudere bezoekers die voorstellingen of recepties in het museum bezoeken zijn gebaat bij uitbreiding van de parkeerduur. Helaas werden verzoeken om de

maximale parkeerduur in de omgeving van Muzee uit te breiden naar twee uur door de wethouder van Verkeer afgewezen. Het museum derft hierdoor aantoonbaar inkomsten; zelfs worden er evenementen wegens de slechte parkeervoorzieningen ter plaatse geannuleerd.

- Vuurtoren

De Scheveningse vuurtoren aan de Zeekant 12 is eigendom van het rijk en heeft de status van rijksmonument. De vuurtoren is voor de bevolking van Scheveningen het natuurlijke icoon van het havengebied. Daarnaast is de vuurtoren een niet weg te denken onderdeel van de skyline van Scheveningen en daarmee ook – als (wereld)stad aan zee – van Den Haag. De toren wordt beheerd door de directie Noordzee van Rijkswaterstaat in Vlissingen. Muzee treedt sinds 1993 op als feitelijke beheerder en organiseert op de woensdag- en zaterdagmiddagen rondleidingen in de vuurtoren. Begin 2012 zal worden ingezet op een nieuwe beheersovereenkomst met Rijkswaterstaat die erop is gericht de gebruiksmogelijkheden voor Muzee in de vuurtoren te vergroten.

- Veiligheid

Het museum is voorzien van een adequate brandmeldinstallatie en van een inbraakalarm. Tevens is er een ontruimingsplan en calamiteitenplan voor het personeel en de collectie aanwezig, met een overzicht van schilderijen die in geval van een calamiteit het eerst buiten het gebouw in veiligheid moeten worden gebracht. Drie medewerkers volgden in 2011 de (herhalings)opleiding Bedrijfshulpverlener en EHBO. Aan een inventarisatie van noodzakelijke Arbo-maatregelen wordt nog gewerkt. In 2011 werd een onderhoudsovereenkomst voor de brandmeldinstallatie afgesloten. De huismeester kreeg intern een opleiding in het bedienen en opheffen van storingen van de installatie.

3.4.2 Personeel en organisatie

- Personeel

Bij het Muzee waren eind 2011 zes personeelsleden in dienst. Vier van hen werken in parttime dienstverband en twee fulltime, met een totaal aantal fte van 4,73. Via de Stichting Werkbij waren eind 2011 nog vier medewerkers in het kader van de WIW-regeling bij het Muzee gedetacheerd, die samen 3,31 fte bezetten. De totale formatie komt daarbij eind 2011 uit op 8,04 fte.

De freelance werkzaamheden van educatief medewerkster mevr. P.D. Demper werden per 1 januari 2011 omgezet in een tijdelijke arbeidsovereenkomst voor 15 uur per week. In 2012 kan haar dienstverband dankzij diverse sponsorbijdragen voor een jaar worden uitgebreid tot 20 uur per week. Technisch medewerker en huismeester de heer K.S. Badri was ingevolge de Ooievaarsregeling tot en met 15 oktober 2011 voor 32 uur bij Muzee gedetacheerd. De detachering kon wegens het aflopen van de regeling niet worden verlengd. Aangezien stadsdeelwethouder Marnix Norder naar aanleiding van een begin 2011 bij hem ingediend overbruggingsplan besloot uit zijn stadsdeelbudget middelen vrij te maken voor deze onmisbare functie, kon de huismeester een arbeidsovereenkomst worden aangeboden tot 15 april 2012, met een optie op verlenging tot eind 2012.

De detachering ingevolge de Ooievaarsregeling van mevr. M.J.C. Baak, medewerkster museumwinkel, liep af op 1 september en kon daarna door het aflopen van de regeling niet meer worden gecontinueerd. Mevr. Baak is sindsdien op vrijwillige basis bij Muzee Scheveningen werkzaam, hetgeen uiteraard zeer op prijs wordt gesteld.

De functie van conservator van de Scheveningencollectie, t/m 2009 uitgevoerd door een kunsthistorica op detacheringbasis in het kader van de WIW-regeling, kon bij gebrek aan middelen ook in 2011 niet worden ingevuld. Een dergelijke specialistische functie kan niet door vrijwilligers worden ingevuld. Het is niet aanvaardbaar dat de kerntaak van de conservator cultuurhistorie: ‘behoud en beheer van de Scheveningencollectie’, oningevuld blijft. Daarom werd ook in 2011 intern tijd vrijgemaakt bij de educatief medewerkster (tevens erfgoedspecialiste), en de conservator en de registrator van de natuurhistorische collectie om de meest essentiële onderdelen van deze taak weer in te vullen. Eind 2010 bood een erfgoedpecialiste aan om zich gedurende één dag in de week op vrijwillige basis in te zetten voor de behoud- en beheerstaak bij Muzee. Van dit aanbod is dankbaar gebruik gemaakt. Zij bleef bij Muzee actief tot medio 2011.

Diep geschokt waren wij door het plotselinge overlijden op 11 januari 2012 van Catharina Wilhelmina (Krina) Harteveld-Vink (1947-2012). Krina was sinds 1973 werkzaam bij Muzee Scheveningen, aanvankelijk als vrijwilligster en sinds 1985 in de functie van financieel-administratief medewerkster.

Daarnaast was zij verantwoordelijk voor de organisatie van partijen en daardoor voor velen het aanspreekpunt bij Muzee Scheveningen.

Bijna 40 jaar heeft Krina Hartevelde zich met hart en ziel voor het museum ingezet.

Het overlijden van Krina Hartevelde drie weken voor haar pensionering heeft iedereen die is betrokken bij Muzee Scheveningen zeer aangegrepen. We zullen haar tomeloze inzet, grote betrokkenheid en warme persoonlijkheid missen.

In mei 2011 diende zich één nieuwe suppoost aan, de heer J. van der Toorn, die echter al in augustus 2011 wegens gezondheidsproblemen zijn werkzaamheden voor Muzee moest beëindigen. Ook mevr. F. Keus-Bruin stopte in augustus 2011 met haar werkzaamheden als suppoost.

Naast de 16 suppoosten (2010: 18) waren er eind 2011 41 vrijwilligers bij Muzee actief (2010: 37) voor het beheer van de cultuurhistorische collectie (6), het beheer van de natuurhistorische collectie (4), taken op ict-gebied (2), het verzorgen van Engelse vertalingen (1), vormgeving (1), de technische en huishoudelijke dienst (3), het onderhoud van de aquaria (2), de bemensing van receptie en museumwinkel (11), de donateursadministratie (1), de catering (6), werkzaamheden in de tuin (1), workshops educatie (1), kinderpartijtjes (1) en rondleidingen door oud-Scheveningen en op de vuurtoren (2). Met hen werd geregeld werkoverleg gehouden.

Er meldden zich enkele nieuwe vrijwilligers aan in de persoon van mevr. M.J.C. Baak (medewerkster museumwinkel), mevr. C.P.W. Boon (medewerkster workshops educatie), de heren J.W. Gharbaran en N. Korving (medewerkers technische en huishoudelijke dienst), mevr. I. van de Leur (medewerkster receptie en museumwinkel) en de heer D. Motshagen en mevr. M. de Moor (medewerkers ICT en digitalisering fotocollectie).

De vrijwillige medewerkers de heer L. van den Berg (technisch medewerker), mevr. M. van Duijn (medewerkster p.r. en communicatie) en mevr. E. Duivenman (medewerkster kinderpartijtjes) beëindigden in de loop van 2011 hun activiteiten voor Muzee Scheveningen.

Tot slot verrichtten de leden van de Vereniging Vrienden Muzee Scheveningen veel ondersteunende taken ten behoeve van de collectie, museale evenementen en partijen. De Vrienden doneerden in 2011 een bedrag voor onder andere het verbeteren van de akoestiek in museumcafé De Halve Vleet.

Voor een overzicht van personeelsleden en vrijwilligers wordt verwezen naar bijlage 4.

- **Automatisering**

Voor het fotodigitaliseringstraject werd ook in 2011 aansluiting gezocht bij de faciliteiten van het Haags Gemeentearchief. Naar verwachting komen in de loop van 2012 de eerste Muzeefoto's digitaal beschikbaar via de website www.haagsebeeldbank.nl.

- **Organisatie**

Bestuur

De samenstelling van het bestuur en de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester bleven in 2011 ongewijzigd. De vacature in het bestuur zal in de loop van 2012 worden ingevuld.

Het bestuur vergaderde in 2011 tien keer, op 27 jan., 31 maart, 28 april, 26 mei, 30 juni, 25 aug., 29 sept., 11 okt., 27 okt. en 6 dec. De vergaderingen op 29 sept., 11 okt. en 6 dec. hadden het karakter van brainstormsessies over de Meerjarenbegroting en het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016. Hiervan zijn geen notulen opgemaakt.

Voorafgaand aan de bestuursvergaderingen was er geregeld in informele sfeer overleg en uitwisseling van informatie met het bestuur van de Vereniging Vrienden Muzee Scheveningen.

Op 18 juni 2011 overleed geheel onverwachts het oud-bestuurslid van Museum Scheveningen de heer Arie C. Kleijn. Zowel de afscheids- als de condoleancebijeenkomst vonden in het museum plaats.

De samenstelling van het bestuur van de Stichting Donateurs Muzee Scheveningen bleef ongewijzigd.

Het bestuur kwam in het verslagjaar één keer bijeen. Tijdens dit overleg werden zaken besproken als het werven van nieuwe bedrijfsdonateurs en donateurs, wat heeft Muzee te bieden aan de nieuw te werven bedrijfsdonateurs, en op welke wijze is het donateurspakket aan te vullen dan wel uit te breiden waardoor de interesse van bedrijven wordt vergroot.

Het komende jaar worden deze onderwerpen verder uitgewerkt en zal een inhaalslag worden gemaakt bij het innen van achterstallige bijdragen van donateurs.

In juni 2011 werd een sponsoractie voor het museum aangekondigd, de Muzee Maatjesborrel, waarop helaas te weinig respons kwam.

Bezuinigingen

Zoals bekend wordt Muzee Scheveningen in 2011 en 2012 geconfronteerd met een generieke korting op de cultuursubsidie van 7,69% en met een versnelde afbouw van zes gesubsidieerde werkplekken. Met die laatste maatregel raakt het museum meer dan de helft van zijn formatie kwijt. Stadsdeelwethouder Marnix Norder besloot naar aanleiding van een begin 2011 bij hem ingediend overbruggingsplan uit zijn stadsdeelbudget middelen vrij te maken om tot eind 2012 een huismeester in dienst te kunnen nemen. Wethouder van Sociale Zaken Henk Kool heeft daarnaast toegezegd, dat hij de salarislasten van enkele WIW-medewerkers voor zijn rekening neemt in het tweede halfjaar van 2012, mits er perspectief is op het aanblijven van deze functionarissen in de nieuwe Kunstenplanperiode 2013-2016. Met deze toezeggingen van beide wethouders is een deel van de begrotingsproblematiek waarmee Muzee Scheveningen in 2012 te kampen heeft opgelost. Ook onze (bedrijfs)donateurs droegen hieraan bij met extra donaties. De taken van de overige gesubsidieerde arbeidskrachten worden na beëindiging van hun detachering bij Muzee zoveel mogelijk door vrijwilligers ingevuld.

Eind augustus 2011 stelde het college van b&w een *Beleidskader Kunst en Cultuur 2013-2016* vast. Dit beleidskader legt de hoofdlijnen vast van het gemeentelijk cultuurbeleid voor de periode 2013-2016. Ook bevat het beleidskader de criteria, waarmee de onafhankelijke adviescommissie Hirsch Ballin in 2012 de ingediende beleidsplannen met subsidieaanvragen van de culturele instellingen in Den Haag zal beoordelen.

Het beleidskader bevatte onder meer de volgende passages: ‘Het is mogelijk noch wenselijk om voor elk stadsdeel of elke afzonderlijke bevolkingsgroep een eigen museum of voorziening te subsidiëren vanuit de cultuurbegroting, temeer daar hun betekenis veelal meer sociaal maatschappelijk dan museaal is.’ [...] ‘Voor (museale) initiatieven op het gebied van erfgoed op stadsdeel- of wijkniveau ziet het college ruimte voor vrijwilligersorganisaties die met ondersteuning vanuit het historisch museum of de relevante gemeentelijke diensten of dienstonderdelen (Haags Gemeentearchief, Monumentenzorg, Archeologie) activiteiten ontplooiën.’

Wethouder van Cultuur Marjolein de Jong heeft Muzee laten weten, dat dit citaat ook van toepassing is op Muzee Scheveningen, hetgeen op een later moment desgevraagd door haar bestuursadviseur is bevestigd. In de optiek van de wethouder zou Muzee Scheveningen vanaf 2013 haar activiteiten moeten gaan ontplooiën als vrijwilligersorganisatie onder regie van het Haags Historisch Museum. Bij het geheel wegvallen van de subsidie voor Muzee Scheveningen zal het onmogelijk worden een eigen staf te onderhouden en het onderhoudsgevoelige gebouwencomplex aan de Neptunusstraat te exploiteren. Als vrijwilligersorganisatie pur sang zal Muzee Scheveningen naar verwachting de status van geregistreerd museum verliezen, waardoor een groot deel van de inkomsten zal wegvallen. Verlies van subsidie zal de facto dus sluiting van het museum betekenen in 2013.

Begin september 2011 werd in korte tijd een actiewebsite www.redmuzee.nu gelanceerd, waar onder andere een petitie kon worden ondertekend en een raamposter gedownload. 21 personen met een grote betrokkenheid bij het maatschappelijk leven (zie bijlage 5) verklaarden zich bereid zitting te nemen in een Steuncomité Behoud Muzee Scheveningen. Het nieuwe Beleidskader is uitvoerig besproken in de vergaderingen van de raadscommissie Samenleving op 15 en 22 september en in de Gemeenteraad op 6 oktober 2011. In elke vergadering is ingesproken door vertegenwoordigers van het museum en vanuit de Scheveningse samenleving. Ook achter de schermen is druk gelobbyd om de gewraakte zinsneden in het Beleidskader aan te passen. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een amendement, ingediend door het raadslid mevr. M. Rambaran (CDA) en ondersteund door vrijwel de voltallige gemeenteraad. Hierbij is het woordje ‘vrijwilligersorganisaties’ in het Beleidskader gewijzigd in ‘(vrijwilligers)organisaties’. Ogenscheinlijk een subtiele verandering, maar uit de toelichting op het amendement blijkt, dat hiermee de weg wordt vrijgemaakt voor organisaties die met betaalde krachten werken – zoals Muzee Scheveningen – om subsidie uit de cultuurbegroting te kunnen aanvragen voor de periode 2013-2016 zonder vooraf wijzigingen aan te hoeven brengen in de structuur van de organisatie. Voorlopig lijkt daarmee de kou uit de lucht voor Muzee Scheveningen.

Meerjarenbeleidsplan 2013-2016

Medio december 2011 is een nieuw *Meerjarenbeleidsplan Muzee Scheveningen 2013-2016* bij de gemeente ingediend. Om vanaf 2013 op hetzelfde niveau als nu te kunnen blijven functioneren, is in feite ruim € 70.000 aan extra middelen noodzakelijk en daarmee een verhoging van de gemeentelijke subsidie. Bestuur en directie van Muzee Scheveningen realiseren zich, dat dit in een tijd van forse bezuinigingen op de cultuurbegroting geen haalbare kaart is. Daarom is een maximale inspanning verricht om een sluitende meerjarenbegroting 2013-2016 te presenteren, die uitgaat van het subsidieniveau 2011.

Om de continuïteit en daarmee de toekomstbestendigheid van Muzee Scheveningen in de periode 2013-2016 te waarborgen, worden nadrukkelijk structurele, projectoverstijgende samenwerkingsverbanden gezocht met grotere museale partners als het Haags Historisch Museum en het Museon. De samenwerking met beide partners heeft het karakter van een groeimodel. Om kosten te reduceren wordt de verschijningsfrequentie van de publicatie in de *Historische Reeks van Muzee Scheveningen* met ingang van 2013 teruggebracht tot eens in de twee jaar. Het *Muzee Journaal* voor donateurs zal in de huidige vorm verdwijnen en worden vervangen door een *Nieuwsbrief* van ca. 4 pagina's, die met een frequentie van vier keer per jaar zoveel mogelijk digitaal verschijnt.

Een verdere kostenreductie vindt plaats door het intern invullen van een in 2012 ontstane vacature en door verlaging van energielasten via structurele sluiting van het museum op de maandagen. Daarnaast worden de entreprijzen in de periode 2012-2014 geleidelijk aan verhoogd en wordt ingezet op hogere sponsoropbrengsten en op marketing die erop is gericht om bezoekers van de badplaats Scheveningen via de sociale media te attenderen op de mogelijkheden van Muzee Scheveningen. Met de professionalisering van het lesprogramma zullen de scholenbezoeken naar verwachting toenemen. Tevens worden de jaarlijkse bijdragen van de Stichting Donateurs Muzee Scheveningen – voor zover dat mogelijk is binnen de statutaire doelstellingen – en de Vereniging Vrienden Muzee Scheveningen verhoogd op het gebied van in- en externe tentoonstellingskosten, publicatiekosten, publiciteitskosten en representatie.

Al deze maatregelen leidden ertoe, dat medio december 2011 een sluitende meerjarenbegroting 2013-2016 kon worden gepresenteerd. De Adviescommissie Hirsch Ballin brengt in april 2012 een integraal advies uit aan het college over de ingediende beleidsplannen en begrotingen. Aan de hand van dit advies en op grond van eventuele politiek-bestuurlijke afwegingen zal het college een concept-Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur opstellen, dat vóór 1 juli 2012 ter inspraak zal worden vrijgegeven. Uiteindelijk stelt de gemeenteraad bij de begrotingsbehandeling in oktober 2012 het Meerjarenbeleidsplan definitief vast.

- **Financiën en begroting**

Een enkele jaren geleden ingezet verbetertraject rond de financiële administratie leidde samen met een verbeterde functiescheiding en toegangscontrole tot een goedkeurende accountantsverklaring over 2010. De jaarrekening van Muzee Scheveningen over 2010 werd eind maart 2011 aangeboden aan de directeur Cultuur van de gemeente Den Haag. Het boekjaar 2010 kon worden afgesloten met een positief saldo van € 4.624. Tevens werden ten behoeve van het museumbestuur en de gemeente in het tweede en derde kwartaal tussentijdse rapportages over de financiële situatie bij het Muzee opgesteld.

De begroting en activiteitenprogramma voor 2012 konden eind september 2011 bij de gemeente worden ingediend. Medio 2010 heeft de Gemeente Den Haag aangekondigd in het kader van de economische crisis in 2011 en 2012 een incidentele generieke korting op de subsidie toe te passen van 7,69% ten opzichte van het subsidiebedrag 2010. Met deze korting is voor Muzee Scheveningen een bedrag gemoeid van ongeveer € 21.000. De begroting voor 2012 sluit met een verlies van ruim € 18.000. Dit verlies zal ten laste van de overige reserve worden gebracht.

In 2010 zijn de entreegelden voor bezoekers reeds verhoogd. De prijzen van consumpties in het museumcafé zijn in 2011 nogmaals verhoogd. Ook de prijzen van de museumlessen, workshops en speurtochten zijn in 2011 verhoogd.

De financiële administratie werd ook in 2011 krachtens daartoe verstrekte opdracht verzorgd door Administratie- en Belastingadviesbureau Overduin & Kreft. Intern is hiervoor geen capaciteit

beschikbaar. Dankzij de uitstekende samenwerking met de medewerkers van dit bureau leidde dit niet tot een verminderd inzicht in de financiële positie van het museum.

In 2011 ontving het Muzee een recordaantal van 30.876 bezoekers (2010: 29.825), waarvan 18.263 betalende (2010: 17.991). Ten opzichte van 2010 betekent dit een stijging van 3,5 % aan totale bezoeken.

Het boekjaar 2011 kon worden afgesloten met een voordelig resultaat van € 31.469. Dit resultaat is positief beïnvloed doordat per saldo een vrijval heeft plaatsgevonden van de bestemmingsreserve nieuw beleid en de bestemmingsreserve inrichting van € 24.203.

De totale baten over 2011 van € 606.767 bestaan voor 44% (€ 269.049) uit subsidie van de gemeente Den Haag en voor 56 % (€ 337.718) uit door Muzee zelf gegenereerde inkomsten.